

Η ενσωμάτωση του κειμένου στη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών

The integration of the text into the teaching of Religion course

Βασιλική Μητροπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΑΠΘ, mitro@theo.auth.gr

Vasiliki Mitropoulou, Associate Professor ATh, mitro@theo.auth.gr

Abstract. The article refers to the importance of using biblical texts in the teaching of Religious Education. The use of the texts is stated in the aims and expected learning outcomes of the course in both primary and secondary education. For the use of text in teaching approach it is important to cultivate the interest and motivation of the students and connect them both with their experiences. It is important for the students to realize that the biblical text is an expression of a way of life and attitude as handed down by the teachings of Jesus, the apostles, the prophets of the Old Testament and the Fathers of the Church. The use of biblical texts in the teaching of Religious Education promotes religious literacy and helps students to understand the peculiarity of religious language. With the direct contact of the students with the texts which contain theological terms, it is ascertained the different meaning they acquire in the religious space, as these terms in the daily use, have a specific meaning which, however, differentiates within the theological contexts or the religious community. A model for teaching biblical texts in Religious Education includes: (a) The exploitation phase of experiences-reflection in which the students make an effort to connect the content of the text with their experiences and previous knowledge from their daily lives and their environment b) the information phase where the presentation of the text takes place (c) the processing phase which follows the reading of the text (d) the application phase where, the students, in dialogue, compare the problems of the time of the texts with their contemporary and ascertain any similarities and their timelessness.

Key words: biblical text, Religious Education, Religion course, teaching

Περίληψη: Το άρθρο αναφέρεται στη σημασία της αξιοποίησης της χρήσης του αγιογραφικού κειμένου στη διδασκαλία του ΜτΘ. Η αξιοποίηση των κειμένων αποτυπώνεται στους σκοπούς και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Για την χρήση κειμένου στη διδασκαλία είναι σημαντική η καλλιέργεια ενδιαφέροντος και κινήτρων στους μαθητές και η σύνδεση με τις εμπειρίες τους. Σημαντικό είναι να διαπιστώσουν οι μαθητές ότι το αγιογραφικό κείμενο αποτελεί έκφραση τρόπου και στάσης ζωής όπως παραδόθηκε με τη διδασκαλία του Ιησού, των αποστόλων, των προφητών της ΠΔ και των Πατέρων της Εκκλησίας. Η χρήση των κειμένων στη διδασκαλία του ΜτΘ προωθεί τον θρησκευτικό γραμματισμό και συμβάλλει ώστε οι μαθητές να διαπιστώσουν την ιδιαιτερότητα της θρησκευτικής γλώσσας. Με την απευθείας επαφή των μαθητών μέσα από τα κείμενα με

θεολογικούς όρους που υπάρχουν σ’ αυτά, διαπιστώνεται και η διαφορετική νοηματοδότησή τους στο θρησκευτικό χώρο, καθώς οι όροι αυτοί στην καθημερινή τους χρήση, έχουν μια συγκεκριμένη σημασία η οποία όμως διαφοροποιείται μέσα σε θεολογικά πλαίσια, ή εντός της θρησκευτικής κοινότητας. Ένα μοντέλο διδασκαλίας των αγιογραφικών κειμένων στο ΜτΘ περιλαμβάνει: (α) Το στάδιο της εκμετάλλευσης των εμπειριών–προβληματισμού κατά το οποίο καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθεί το περιεχόμενο του κειμένου με τις εμπειρίες και τις προηγούμενες γνώσεις των μαθητών από την καθημερινή τους ζωή και το περιβάλλον τους. β) Το στάδιο της πληροφόρησης όπου γίνεται η παρουσίαση του κειμένου. (γ)το στάδιο της Επεξεργασίας το οποίο ακολουθεί μετά τη ανάγνωση του κειμένου (δ)το στάδιο της εφαρμογής όπου μέσα από διάλογο, οι μαθητές προβαίνουν σε σύγκριση των προβλημάτων της εποχής των κειμένων με τα σύγχρονα και διαπιστώνουν τυχόν ομοιότητες και τη διαχρονικότητά τους.

Λεξίς κλειδιά: αγιογραφικό κείμενο, Θρησκευτική Εκπαίδευση, Μάθημα Θρησκευτικών, διδασκαλία

Εισαγωγή

Η χρήση του κειμένου (αγιογραφικού, πατερικού, λειτουργικού, υμνολογικού) στη διδασκαλία του Θρησκευτικών θεωρείται πολύ ουσιαστική για την καλύτερη απόδοση των εννοιών, μηνυμάτων και νοημάτων του.

Το κείμενο στο μάθημα των Θρησκευτικών (ΜτΘ) μπορεί να καταστήσει το γεγονός, τη θρησκευτική έννοια ή το χριστιανικό μήνυμα όσο γίνεται πληρέστερα και με στοιχεία που θα το κάνουν περισσότερο ελκυστικό και ζωντανό. Η άμεση αναφορά στις πηγές, φέρνει τους μαθητές σε απευθείας επαφή με το πρωτότυπο. Ο κάθε μαθητής/τρια δεν πληροφορείται, απλά την ύπαρξη των πηγών αυτών, αλλά «πίνει» νερό από την ίδια την πηγή και όχι εμφιαλωμένο.

Σημασία της χρήσης του κειμένου στη διδασκαλία του Μαθήματος των Θρησκευτικών

Η σημασία της αξιοποίησης/χρήσης του αγιογραφικού κειμένου στη διδασκαλία του ΜτΘ είναι εμφανής ήδη στους σκοπούς και στόχους του ΜτΘ στο Πρόγραμμα Σπουδών όπου, μεταξύ αυτών που σχετίζονται με τη διδασκαλία των κειμένων, αναμένεται οι μαθητές: (ΦΕΚ 2104/19-06-2017)

- *Να γνωρίσουν βιβλικές αφηγήσεις και θρησκευτικές ιστορίες και να τις αναπλαισιώσουν συνδέοντάς τες με τις εμπειρίες τους από την οικογενειακή και σχολική ζωή.* (Γ΄ Δημοτικού και Δ΄ Δημοτικού)
- *Να εξοικειωθούν με τη χρήση της Βίβλου ως βασικής πηγής για την εργασία τους* (Ε΄ Δημοτικού)

- Να ανακαλύψουν την ποικιλία των βιβλίων της Αγίας γραφής και τον ρόλο της στον ευρωπαϊκό πολιτισμό (Στ΄ Δημοτικού)
- Να κατακτήσουν τις απαραίτητες επάρκειες ενός θρησκευτικά εγγράμματος υποκειμένου (Α΄ Γυμνασίου και Γ΄ Γυμνασίου)
- Να συνειδητοποιήσουν τα χριστιανικά κριτήρια ζωής, όπως αναδεικνύονται στη Βίβλο και στη ζωή συγκεκριμένων προσώπων (Αγίων, Πατέρων κ.α.) (Β΄ Γυμνασίου)

Με τη χρήση των αγιογραφικών κειμένων στη διδασκαλία, στις προσδοκώμενες επάρκειες των μαθητών ως προς τη γνώση και κατανόηση του κόσμου της θρησκείας, αυτοί αναμένεται να: (ΦΕΚ 2104/19.06.2017)

- συνειδητοποιούν την κεντρική θέση της Αγίας Γραφής και άλλων ιερών κειμένων στη ζωή των πιστών....(Γ & Δ Δημοτικού)
- εξοικειώνονται με τη χρήση θρησκευτικών λέξεων και εκφράσεων (Γ & Δ Δημοτικού)
- κατανοούν τον ιστορικό και συμβολικό χαρακτήρα της Αγίας Γραφής και άλλων ιερών κειμένων, ανακαλύπτουν τα ιστορικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα της σύνταξής τους, καθώς και την πολλαπλή λειτουργικότητάς τους (επικοινωνία, αφήγηση και μνήμη, διαμόρφωση συλλογικής ταυτότητας) (Ε & Στ Δημοτικού)
- χρησιμοποιούν θεολογικό λεξιλόγιο (Ε & Στ Δημοτικού)
- ανακαλύπτουν τις επιδράσεις της Αγίας Γραφής στη διαμόρφωση του ελληνικού και ευρωπαϊκού πολιτισμού(Ε & Στ Δημοτικού)
- ανακαλύπτουν στη χριστιανική παράδοση, στην Αγία Γραφή απαντήσεις για το νόημα της ζωής και των σχέσεων του ανθρώπου [με το Θεό, τον συνάνθρωπο και τη φύση] (Α΄ Γυμνασίου)
- επεξεργάζονται με ερμηνευτικά κριτήρια τα χριστιανικά θεολογικά κείμενα.... (Α΄ Γυμνασίου)
- χειρίζονται σωστά θεολογικούς όρους και έννοιες (Α΄ Γυμνασίου)
- αναγνωρίζουν τα θεμελιώδη υπαρξιακά, ηθικά, κοινωνικά και πολιτιστικά ερωτήματα και διλήμματα..... και ανιχνεύουν απαντήσεις στην Αγία Γραφή και άλλα κείμενα..... (και στα γεγονότα της ιστορίας). (Β΄ Γυμνασίου)
- ερμηνεύουν και θεωρούν κριτικά τις απαντήσεις της Αγίας Γραφήςγύρω από θεμελιώδη υπαρξιακά ερωτήματα και ηθικά ζητήματα..... (Γ΄ Γυμνασίου)

Η σημασία που αποδίδεται στην άποψη ότι η χρήση του κειμένου στη διδασκαλία είναι καλύτερο από την απόδοσή του σε μορφή δοκιμίου, διαφάνηκε ήδη στα προηγούμενα εν

χρήσει σχολικά εγχειρίδια των Θρησκευτικών της Α΄ και Β΄ Γυμνασίου στα οποία είχε εισαχθεί το αγιογραφικό κείμενο στη διδασκαλία σχεδόν κάθε διδακτικής ενότητας, σε μετάφραση (των τεσσάρων καθηγητών των Θεολογικών Σχολών στην Έκδοση της Βιβλικής Εταιρείας) εκτός από κάποιες μικρές φράσεις και την Κυριακή Προσευχή «Πάτερ ημών». (Τσανανάς & Μπάρλος, 2009; Γριζοπούλου & Καζλάρη, 2009) Στα σχολικά εγχειρίδια του Λυκείου όμως όλα τα κείμενα (αγιογραφικά, πατερικά, λειτουργικά, υμνολογικά) παρατίθεντο τόσο στο πρωτότυπο όσο και στη μετάφραση (Μεταλληνός, 2012; Δρίτσας, Μόσχου, Παπαλεξανδροπούλου, 2013 ; Μπέγζος & Παπαθανασίου, 2011).

Για την διδασκαλία με χρήση κειμένου στο Μάθημα των Θρησκευτικών σημαντική είναι η καλλιέργεια ενδιαφέροντος και κινήτρων στους μαθητές και η σύνδεση με τις εμπειρίες τους (π.χ. κάλαντα, ύμνοι κ.α.). (Βασιλόπουλος, 2008: 97, 29) Το κείμενο θα πρέπει να προσελκύει το ενδιαφέρον των μαθητών, απαγκιστρωμένο από την αντίληψη ότι πρέπει να χρησιμοποιείται μόνο το πρωτότυπο αλλά και τη στενή και κατά γράμμα ερμηνεία του. Διότι εκείνο που ενδιαφέρει πρωταρχικά στο ΜτΘ είναι κυρίως η εμβάθυνση στις έννοιες, τους συμβολισμούς και τα χριστιανικά μηνύματα που περιέχει το αγιογραφικό κείμενο και όχι η συντακτική ή γραμματική του ανάλυση όπως συμβαίνει με τη διδασκαλία του αρχαίου ελληνικού κειμένου. Αυτό μπορεί να προσεγγισθεί μέσω θεματικής διδασκαλίας με την αρχαία ελληνική γλώσσα. Στο ΜτΘ δεν θα πρέπει να εξαντλείται σε συντακτικές, γραμματολογικές και γλωσσικές ερμηνείες ή/και παρατηρήσεις διότι αυτές δεν αποτελούν το κύριο έργο ή το σκοπό του ΜτΘ. Σημαντικό είναι να διαπιστώσουν οι μαθητές ότι το αγιογραφικό κείμενο αποτελεί έκφραση τρόπου και στάσης ζωής όπως παραδόθηκε με τη διδασκαλία του Ιησού, των αποστόλων, των προφητών της ΠΔ και των Πατέρων της Εκκλησίας. Η ουσιαστική αξία του αγιογραφικού (και πατερικού) κειμένου θα διαφανεί μέσα από την διδακτική του προσέγγιση που θα αναδείξει τις πανανθρώπινες ηθικές του αξίες. Επομένως συνιστάται να χρησιμοποιείται κείμενο σε μετάφραση στις μικρές τάξεις (Δημοτικού και Α΄ Γυμνασίου) και σε δύο μορφές (μετάφραση και πρωτότυπο) στις μεγαλύτερες τάξεις (Β΄ και Γ΄) του Γυμνασίου και του Λυκείου.

Το κείμενο στη διδασκαλία: δεξιότητες κατανόησης

Ο Φίλιππος... του είπε: «Καταλαβαίνεις αυτά που διαβάζεις;». Εκείνος (ο Αιθίοπας) απάντησε: «Πώς θα μπορούσα να καταλάβω αν δεν με οδηγήσει κάποιος;» (Πρ. 8:29-30)

Η χρήση των κειμένων στη διδασκαλία του ΜτΘ προωθεί τον θρησκευτικό γραμματισμό και συμβάλλει ώστε οι μαθητές να διαπιστώσουν την ιδιοτυπία της θρησκευτικής γλώσσας. Ο θρησκευτικός γραμματισμός συνδέει τις γνώσεις του θρησκευτικού μαθήματος με άλλα γνωστικά αντικείμενα και με τη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα. Με την απευθείας επαφή των μαθητών μέσα από τα κείμενα με θεολογικούς όρους που υπάρχουν σ' αυτά, διαπιστώνεται και η διαφορετική νοηματοδότησή τους στο θρησκευτικό χώρο, καθώς οι όροι αυτοί στην καθημερινή τους χρήση, έχουν μια συγκεκριμένη σημασία η οποία όμως

διαφοροποιείται μέσα σε θεολογικά πλαίσια, ή εντός της θρησκευτικής κοινότητας. Γι’ αυτό και κάθε προσπάθεια κατανόησής της με προσέγγιση με λογικό και κυριολεκτικό τρόπο οδηγεί στην παρανοήσεις και σε εσφαλμένες ερμηνείες τους, π.χ. τριάδα-Τριάδα, διαθήκη-Διαθήκη (Μητροπούλου, 2015, σ. 34 Βασιλόπουλος, 2008, σ. 24-25)

Για να καταλήξουν οι μαθητές σε μια ιδέα, ένα νόημα, μια σημασία, ένα συμπέρασμα, καθώς εργάζονται πάνω σ’ ένα κείμενο χρειάζεται να ακολουθήσουν μια λογική σειρά. (McElvaney& Artelt,2009:81-82)

- Να επισημάνουν τα πρόσωπα, τα λόγια τους, τις πράξεις τους
- Να παρακολουθήσουν τα γεγονότα, καθώς εξελίσσονται μέσα στις συγκεκριμένες συνθήκες και μέσα στο χρόνο
- Να προβούν σε συγκρίσεις, συσχετισμούς, χαρακτηρισμούς, αιτιολογήσεις, ανάπτυξη επιχειρημάτων, έκφραση προσωπικών σκέψεων και συναισθημάτων, εξαγωγή συμπερασμάτων.

Ως διδακτική μέθοδος προσέγγισης των κειμένων συνήθως ακολουθείται η ερμηνευτική-διδακτική μέθοδος η οποία προβλέπει στην παρουσίαση του κειμένου με διάφορους τρόπους και τεχνικές, όπως, ανάγνωση (από τον διδάσκοντα ή τους μαθητές) διασάφηση, επεξηγήσεις, σχολιασμό και εμβάθυνση, με σκοπό να πληροφορηθούν οι μαθητές πρώτα το περιεχόμενό του και στη συνέχεια με την επεξεργασία του να εμβαθύνει στην ουσία του νοήματός του. Το κείμενο θα πρέπει να συνοδεύεται με επιπρόσθετες πληροφορίες όπου να αναφέρεται εάν, π.χ. , είναι ευαγγελικό ανάγνωσμα, ώστε οι μαθητές να πληροφορούνται, επίσης,πότε και πού θα το ακούσουν (π.χ. στηΘεία Λειτουργία ή σε κάποιο Μυστήριο). Εξίσου σημαντική θεωρείται η πληροφόρησή τους σχετικά με την ιστορικότητα και την ταυτότητα του κειμένου καθώς και η σύνδεση των μηνυμάτων της ΠΔ με εκείνων της ΚΔ. (Μαρκαντώνης, 1988, σ. 62-64)

Στην περίπτωση της χρήσης των αγιογραφικών κειμένων στη διδασκαλία του ΜτΘ ένα μοντέλο διδασκαλίας τους περιλαμβάνει:

- (α) Το στάδιο της εκμετάλλευσης των εμπειριών – προβληματισμού κατά το οποίο καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθεί το περιεχόμενο του κειμένου με τις εμπειρίες και τις προηγούμενες γνώσεις των μαθητών από την καθημερινή τους ζωή και το περιβάλλον τους.(Gagne&Briggs, 1985: 158) Τα κείμενα παρέχονται στους μαθητές κατά την έναρξη του μαθήματος ώστε να λειτουργούν βοηθητικά για την κατανόηση των παρεχόμενωνπληροφοριών και την καλλιέργεια βιωματικής σχέσης με το περιεχόμενο του κειμένου το οποίο αναμένεται να φέρει τα παιδιά πιο κοντά στο βιβλικό, πατερικό κλπ λόγο. Στην περίπτωση της πρόσληψης νέας γνώσης είναι απαραίτητη η σύνδεσή της με την ήδη υπάρχουσα γνωστική δομή στους μαθητές, που ο Ausubel προτείνει να γίνεται με τη χρήση των *προκαταβολικών οργανωτών*, δηλ. την ανάγνωση από τους μαθητές ενός σχετικού κειμένου το οποίο δεν θα καλύπτει τα ίδια γεγονότα και έννοιες με την θεματική ενότητα αλλά σχετιζόμενες με αυτά και έτσι θα βοηθήσει στην οργάνωση της σκέψης των μαθητών εκ των προτέρων. Αποτελεί εισαγωγική ύλη

(Πασσάκος, 1980, σ 804) πάνω στην οποία θα τεθούν ερωτήσεις ή ανάθεσης εργασιών ώστε οι μαθητές να κατακτήσουν το νέο περιεχόμενο. (Πασσάκος, 1980, σ 891).

(β) Στο στάδιο της πληροφόρησης γίνεται η παρουσίαση του κειμένου. Ο τρόπος παρουσίασης εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως είναι το γλωσσικό επίπεδο, η ηλικία, η θρησκευτική και κοινωνική καλλιέργεια των παιδιών κ.α. και με παράλληλη συνοδεία πολυμεσικού υλικού πχ. εικόνες, ύμνους. Γενικά, η επαφή των μαθητών με το κείμενο (σε μετάφραση), είναι προτιμότερο να γίνεται με ανάγνωση από τον εκπαιδευτικό.¹ (Μαρκαντώνης, 1988: 62-64)

Αφήγηση του κειμένου (παραβολές, θαύματα, γεγονότα κ.α.) είναι προτιμότερο να γίνεται μόνο σε παιδιά μικρότερης ηλικίας (πρώτων τάξεων δημοτικού) διότι κάθε αφήγηση προσθέτει ή αφαιρεί ή νοηματοδοτεί κάτι σε σχέση με τον κόσμο του αφηγούμενου. Αυτά αλλοιώνουν σε κάποιο βαθμό την ποιότητα και αμεσότητα του ευαγγελικού ή/και πατερικού λόγου καθώς οι ενήλικες κατά την αφήγηση τείνουν να προβάλλουν και την προσωπική τους άποψη και δική τους υπόθεση και να ασκούν κριτική (Πήτα, 2001:104).

(γ) Μετά τη ανάγνωση του κειμένου ακολουθεί το στάδιο της Επεξεργασίας του που αποτελεί και το βασικότερο εργαλείο για την κατανόησή του. Κατ’ αυτήν μελετάται το κείμενο σε σχέση με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και το επίπεδο που μπορεί να αφομοιωθεί από τους μαθητές αντίστοιχα με την ηλικία τους, ερμηνεύονται τα σημεία εκείνα που δυσκολεύουν την κατανόηση του περιεχομένου, εντοπίζονται τα κεντρικά νοήματα, σχολιάζονται οι συνθήκες κάτω από τις οποίες δρουν τα παρουσιαζόμενα πρόσωπα, συσχετίζονται γεγονότα και εξάγονται συμπεράσματα. (εδώ χρησιμοποιούνται τα φύλλα εργασίας)

Η διδακτική προσέγγιση προωθεί την ανακαλυπτική μάθηση ώστε ο μαθητής να προβαίνει σε συσχετισμούς, αναλύσεις, δημιουργικές συγκρίσεις, εμβαθύνσεις, κριτικές και να ανακαλύψει και να παρωθείται μέσω της αφομοίωσης και αναπροσαρμογής να οδηγείται στην κατάκτηση της μάθησης. Είναι μια διαδικασία πληροφόρησης και ανακάλυψης, κατά την οποία οι μαθητές αποκτούν άμεσες εμπειρίες και κατακτούν ενεργητικά νέες γνώσεις και ικανότητες μέσω διδακτικών τεχνικών, όπως, άντληση πληροφοριών άμεσα από το κείμενο και ανάλυση, ερμηνεία, εντοπισμός, οργάνωση κειμένων και καταγραφή τους. (Κοσσυβάκη 2006, 261-263)

Ο εκπαιδευτικός επιχειρεί να φέρει τους μαθητές σε επαφή με τα κείμενα μέσω ποικιλίας δραστηριοτήτων, ώστε να συμμετέχουν στις διαδικασίες της μάθησης και κατάκτησής της.

¹ Προϋπόθεση για την κατανόηση του κειμένου είναι η καλή του ανάγνωση. Εάν το κείμενο είναι δύσκολο ή μακροσκελές (π.χ. θεραπεία του εκ γενετής τυφλού) τότε μετά την ανάγνωση μπορεί να ζητηθεί από κάποιο παιδί η αναδιήγηση με συντομία και όσο το δυνατόν περισσότερη ακρίβεια. Η αναδιήγηση συμβάλλει ώστε οι μαθητές να οικειοποιηθούν σε μεγαλύτερο βαθμό τα στοιχεία του κειμένου και ταυτόχρονα να ασκηθούν στον προφορικό λόγο μέσω του οποίου εκφράζουν την σκέψη τους.

Τα φύλλα εργασίας² αποτελούν ένα μέσο διδασκαλίας που χρησιμοποιείται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και σε όλα τα μαθήματα, καθώς αποσκοπούν στην ανάκληση της πληροφορίας και ανεύρεσης πρόσθετων, διερεύνηση μιας υπόθεσης κλπ. Αποτελούν μεταξύ άλλων: παροχή πληροφοριών με τη μορφή κειμένων, εικόνων, σχημάτων και ψηφιακού υλικού, πάνω στα οποία ο μαθητής καλείται να ενεργήσει (Κοσσυβάκη, 2006, 287)³ και να καταδείξει κατά πόσον έχει επεξεργαστεί και έχει κάνει κτήμα του τις νέες πληροφορίες. (Ταρατόρη & Κουγιουρούκη, 2011: 13)

(δ) Τέλος στη φάση της εφαρμογής και μέσα από διάλογο, οι μαθητές προβαίνουν σε σύγκριση των προβλημάτων της εποχής των κειμένων με τα σύγχρονα και διαπιστώνουν τυχόν ομοιότητες και τη διαχρονικότητά τους. Μέσα από τη σε βάθος ανάγνωση και κατανόηση του κειμένου οι μαθητές καθοδηγούνται μέσω σύνδεσης του περιεχομένου του να πετύχουν την μεταβίβαση της μάθησης σε καταστάσεις της καθημερινής τους ζωής και να προτείνουν τρόπους πρακτικής εφαρμογής. Με βάση τα στοιχεία που τους παρέχει το κείμενο μέσω σχολιασμών και εμβαθύνσεων προσπαθούν να καταλήξουν σε συμπεράσματα. (Cerdanetal., 2009:p. 13)

Συμπεράσματα

Η κατανόηση του βιβλικού κειμένου εξαρτάται προπάντων από το βαθμό δραστηριοποίησης και συμμετοχής των μαθητών και από τον τρόπο με τον οποίο θα συνδέσουν προσωπικά ή κοινωνικά προβλήματα με τις διδασκόμενα γεγονότα, πρόσωπα, διδασκαλία του χριστιανισμού.

Οι μαθητές επεξεργάζονται την πληροφορία που προσλαμβάνουν μέσω του κειμένου, με τις κατάλληλες ερωτήσεις πάνω στα κείμενα οι οποίες συμβάλλουν στην ανάκληση γνώσεων αλλά κυρίως στην καλλιέργεια της κριτικής ικανότητας. Ταυτόχρονα δραστηριοποιούνται καθώς μέσω ενεργητικής συμμετοχής και αυτόνομης εργασίας (Cerdanetal. 2009, p. 13) καλούνται να επεξεργαστούν και έτσι να αναπτύξουν ικανότητες (γραφής, υπολογισμού, ταξινόμησης, επίλυσης προβλημάτων), (Ταρατόρη & Κουγιουρούκη, 2011, σ 15,17) να μπορούν να διακρίνουν μεταξύ ουσιαστικών και αδιάφορων πληροφοριών (δηλ. αυτών που διαβάζονται πιο επιφανειακά και μπορούν να παραλειφθούν) οι οποίες αφορούν το μήνυμα του κειμένου. (Cerdanetal. 2009, p. 13)

Συνολικά η διδακτική προσέγγιση με τη χρήση κειμένου θα πρέπει να ακολουθεί τη διαλογική μορφή, όπου ο εκπαιδευτικός μέσω καθοδηγούμενου διαλόγου να παρέχει στους

²Με τον όρο φύλλα εργασίας χαρακτηρίζεται η εργασία που είναι διδακτικά δομημένη σε γραπτό κείμενο, σε ασκήσεις ή εικόνες και ενσωματωμένη σε κάποια φάση της διδακτικής διαδικασίας και οι μαθητές καλούνται να τη διεκπεραιώσουν, λειτουργώντας αυτόνομα. (Κοσσυβάκη, 2006, 287)

³ Τα φύλλα εργασίας προωθούν τον προβληματισμό των μαθητών και την εμβάθυνση στην υπό επεξεργασία θεματική έννοια καθώς καλούνται, σε συνεργασία μέσα σε ομάδες, να επεξεργαστούν στοιχεία, να απαντήσουν σε ερωτήσεις, να προβληματιστούν, να μεταβιβάσουν τη μάθηση σε νέες καταστάσεις και να τη συνδέσουν με τα προσωπικά τους βιώματα. (Ταρατόρη & Κουγιουρούκη, 2011, σ 60)

μαθητές τα γλωσσικά και τεχνικά μέσα, ώστε αυτοί να μπορέσουν αρχικά να ερμηνεύσουν το κείμενο και στη συνέχεια να τοποθετηθούν κριτικά απέναντι στο μήνυμά του.

Χωρίς, όμως, την παρέμβαση του εκπαιδευτικού είναι δύσκολο οι μαθητές να κατανοήσουν την πνευματική και βιωματική διάσταση του βιβλικού κειμένου, οι οποίες το διαφοροποιούν από τα άλλα ιστορικοφιλολογικά κείμενα.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Βασιλόπουλος, Χ. (2008). *Σχολική Θρησκευτική Αγωγή*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας
- Cerdan, R. Vidal-Abarca, E., Martinez, T., Gilabert, R., Gil, L., (2009). Impact of question-answering tasks on search processes and reading comprehension. *Learning and Instruction* 19pp. 13-27
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2017). Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο. Αρ. 2104/19.06.2017. Αθήνα : Εθνικό Τυπογραφείο
- Gagne, R. & Briggs, L. (1985). *Principles of Instructional Design*. NY, USA: Rinehart & Winston
- Κοσσυβάκη, Φ. (2006). *Εναλλακτική Διδακτική. Προτάσεις για μετάβαση από τη Διδακτική του Αντικειμένου στη Διδακτική του Ενεργού Υποκειμένου*. Αθήνα: Gutenberg
- McElvany, N., Artelt, C., (2009). Systematic reading training in the family: Development, implementation, and initial evaluation of the Berlin Parent-Child Reading Program. *Learning and Instruction* 19 pp. 79-95
- Μαρκαντώνης, Ν. ((1988). *Διδακτική των Θεολογικών Μαθημάτων*. Αθήνα: Γρηγόρης
- Μητροπούλου, Β. (2015). *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στη Διδακτική του Μαθήματος των Θρησκευτικών*. Θεσσαλονίκη: Όστρακον
- Πασσάκος, Κ. (1980). *Εισαγωγή εις την Παιδαγωγική Ψυχολογία*. Αθήνα: αυτοέκδοση
- Πήτα, Ρ. (2001). *Η απόκτηση της γλώσσας από τα παιδιά*. Θεσσαλονίκη: Υπηρεσία Δημοσιευμάτων Α.Π.Θ.
- Ταρατόρη, Ε. & Κουγιουρούκη, Μ. (2011). *Τα φύλλα εργασίας στη διδακτική πράξη*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη
- Τσανανάς, Γ. & Μπαρλος, Γ. (2009). *Ο Ιησούς Χριστός και το έργο του*. Β' Γυμνασίου. Αθήνα : ΟΕΔΒ
- Γριζοπούλου, Ο. & Καζλάρη, Π. (2009). *Η Προϊστορία του Χριστιανισμού*. Α' Γυμνασίου. Αθήνα : ΟΕΔΒ
- Μεταλληνός Γ., Γκότσης, Χρ., Φίλιας, Γ., (2012) *Ορθόδοξη πίστη και λατρεία*. Α' Λυκείου. Αθήνα : ΟΕΔΒ

Δρίτσας, Δ., Μόσχος, Δ., Παπαλεξανδρόπουλος, Στ. (2013) *Χριστιανισμός και Θρησκευματα*.
Β΄ Λυκείου. Αθήνα : ΟΕΔΒ

Παπαθανασίου, Αθ. & Μπέγζος Μ. (2000). *Θέματα Χριστιανικής Ηθικής*. Αθήνα : ΟΕΔΒ